

5.12.2014

Metropolialueen erityinen kuntajakoselvitys

Esitys Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan valtuustoille kuntajaon muuttamisesta

Selvityksen valmisteluvaiheet

Valtiovarainministeriö määräsi 9.12.2013 kuntarakennelain 15 §:n perusteella toimitettavaksi erityisen kuntajakoselvityksen Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Keravan ja Vantaan kaupunkien sekä Kirkkonummen, Sipoon, Tuusulan ja Vihdin kuntien välillä.

Ministeriö asetti kuntajakoselvittäjiksi varatuomari Mikko Pukkisen, valtiotieteiden tohtori Cay Sevónin ja arkkitehti Matti Vation. Selvitystyö alkoi 16.12.2013 ja se päättyi 30.11.2014.

Selvitys on suoritettu kuntarakennelain 16 §:n mukaisesti. Selvityksessä on tuotettu tiedot, joiden perusteella on voitu arvioida edellytyksiä yhdistää edellä mainitut kunnat tai osa kunnista yhdeksi tai useammaksi kunnaksi. Selvityksessä on huomioitu esiselvityksessä ehdotetut vaihtoehdot kuntajakoselvitysalueiksi. Lisäksi on selvitetty myös osallistuvavaihtoehtoja.

Selvityksessä on myös arvioitu kuntarakennelain 4 e §:3 momentin mukaan yhdistymisen suhdetta metropolihallinnon tarpeeseen erityisesti yhdyskuntarakenteen eheyttämisen, joukkoliikenteen ja sosiaalisen asuntotuotannon näkökulmasta.

Selvitystyö jakautui kahteen vaiheeseen. Työn alkuvaiheessa hahmoteltiin metropolialueen 9 kunnan toimintaympäristöä ja nykytilaa sekä muodostettiin visio tulevaisuuden kuntarakenteesta. Työssä hyödynnettiin aiempia ja kuntien itse käynnistämiä rinnakkaisia selvityksiä. Alustava linjaus julkistettiin 3.6.2014, jonka jälkeen työtä jatkettiin uuden kunnan muodostamiseksi Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan osalta. Lisäksi tarkasteltiin mahdollisuutta osakuntaliitokseen Tuusulan eteläosaan liittyen.

Tavoitteena on ollut toimia vuorovaikutteisesti alueen kuntien kanssa. Selvitystyön aikana on pidetty yhteensä 48 kuntatilaisuutta ja 43 eri työryhmien kokousta, jonka lisäksi on ollut lukuisia epävirallisia tapaamisia eri sidosryhmien kanssa. Yhteistyöfoorumeina kuntien suuntaan ovat olleet seurantaryhmä, henkilöstötyöryhmä, kuntajohtajakokoukset, viranhaltijaverkosto, talousryhmä ja ICT-muutostukiryhmä. Espoo ja Sipoo ovat osallis-

tuneet täysipainoisesti vain kahden ensiksi mainitun ryhmän työhön. Selvittäjien tukena tulevaisuutta pohtimassa on toiminut myös kunnista riippumattomista eri alojen huippuasiantuntijoista koostuva visioryhmä.

Loppuraportti jakautuu kolmeen osaan. **Ensimmäisessä osassa** tarkastellaan laajasti selvitysalueen 9 kunnan nykytilaa ja kehitysnäkymiä. **Toinen osa** sisältää linjauksen perustelut. Siinä selvityksessä tunnistettuja strategisia tavoitteita peilataan kuntarakenteeseen kahdentoista kysymyksen muotoon puetun kriteerin avulla. **Kolmannessa osassa** hahmotellaan kuva uudesta kunnasta, metropolikaupungista.

Loppuraporttia täydentää kuntajakoselvittäjien esitys kuntarakennelain 8 §:ssä tarkoitettua **yhdistymissopimukseksi**. Valtuustojen päätösten jälkeen selvittäjät voivat tarvittaessa esittää ministeriölle kunnallisen kansanäänestyksen järjestämistä kuntarakennelain 16 §:ssä säädettyllä tavalla.

Kuntajaon muuttamisen edellytykset

Kuntarakennelain 2 §:n mukaan kuntajaon kehittämisen tavoitteena on elinvoimainen, alueellisesti eheä ja yhdyskuntarakenteeltaan toimiva kuntarakenne, joka vahvistaa kunnan asukkaiden itsehallinnon edellytyksiä. Tavoitteena on myös, että kunta muodostuu työssäkäyntialueesta tai muusta toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla on taloudelliset ja henkilöstövoimavaroihin perustuvat edellytykset vastata kunnan asukkaiden palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta sekä riittävästä omasta palvelutuotannosta.

Kuntarakennelain 4 §:n mukaan kuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos edistää 2 §:ssä tarkoitettuja kuntajaon kehittämisen tavoitteita sekä parantaa:

- 1) kunnan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä vastata palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta tai muuten edistää kunnan toimintakykyä;
- 2) alueen asukkaiden palveluja tai elinolosuhteita;
- 3) alueen elinkeinojen toimintamahdollisuuksia; tai
- 4) alueen yhdyskuntarakenteen toimivuutta.

Kuntajakoselvittäjien esitys

Kuntajakoselvittäjät esittävät, että Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan valtuustot hyväksyvät liitteenä olevan kuntarakennelain 8 §:n mukaisen yhdistymissopimuksen. Sopimuksen hyväksyminen merkitsee sitä, että asianomaiset kunnat lakkaavat olemasta 31.12.2016 ja ne yhdistetään perustamalla uusi kunta, joka aloittaa toimintansa 1.1.2017.

Uuden kunnan muodostaminen Espoosta, Helsingistä, Kauniaisista, Sipoosta ja Vantaasta täyttää kaikki kuntarakennelain 4 §:ssä mainitut edellytykset. Myös lain 2 §:n tarkoitama alueellisen eheyden vaatimus täyttyy. Viisi kuntaa muodostaa laissa tavoitteeksi asetetun työssäkäyntialueen tai toiminnallisen kokonaisuuden muodostumisen. Yhdistyneellä kunnalla on yksittäisiä kuntia paremmat taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset vastata tulevaisuudessa palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta.

Yhdistymisen tarkoituksena on luoda metropolialueen kokonaisetua tukeva, elinvoimainen, alueellisesti eheä, sosiaalisesti kestävä ja yhdyskuntarakenteeltaan toimiva uusi kunta, joka kykenee yhteisten voimavarojen kokoamisella turvaamaan asukkaiden hyvin-

vointipalvelut, ja jonka asukkailla on vahvan itsehallinnon kautta mahdollisuus vaikuttaa myös oman asuinalueensa lähipalveluihin ja kaupunkiympäristöön.

Kuntajakolain 7 §:n mukaan kunnanhallituksen on varattava kunnan asukkaille ja muille, jotka katsovat asian koskevan itseään, tilaisuus tehdä huomautus ehdotuksesta kuntien yhdistymisesitykseksi. Huomautus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun huomautusten tekemistä koskeva kuulutus on kunnassa julkaistu siten kuin kunnalliset ilmoitukset julkaistaan. Kunnanhallitus antaa huomautuksista lausunnon ja tekee kuntien yhdistymisestä ehdotuksen valtuustolle.

Erityisen kuntajakoselvityksen seurantaryhmä edellytti kokouksessaan 30.10.2014, että kuntajakoselvittäjät tekevät kunnille suosituksen kuulemismenettelyn ja valtuustokäsittelyn ajankohdista.

Kuntajakoselvittäjät suosittelevat, että kuulemisaika alkaisi kaikissa kunnissa 16.12.2014.

Kuntajakoselvittäjät suosittelevat, että yhdistymisesitys käsiteltäisiin kuntien valtuustoissa seuraavasti: Espoo 23.2.2015, Helsinki 25.2.2015, Kauniainen 16.3.2015, Sipoo 9.3.2015 ja Vantaa 2.3.2015. Suositellut ajankohdat perustuvat tiedossa olevaan valtuustojen kokousaikatauluun kussakin kunnassa.

Helsingissä 5.päivänä joulukuuta 2014

Kuntajakoselvittäjät

Mikko Pukkinen

Cay Sevón

Matti Vatiilo

Liitteet: Metropolialueen yhdeksän kunnan erityinen kuntajakoselvitys, loppuraportti
Kuntarakennelain 8 §:n mukainen yhdistymissopimus

